

Oponentský posudek na bakalářskou práci Petry Kopalové (Čínská medicína v českém prostředí v reflexi pacientů)

Vypracoval: Mgr. Hynek Bartoš, PhD.

Studentka Petra Kopalová si ve své bakalářské práci klade otázku, jaká je motivace pacientů k léčbě čínskou medicínou v ČR. V první, „teoretické“ části autorka představuje tradiční čínskou medicínu v jejích historických a kulturních souvislostech a srovnává ji s medicínou západní. Vysvětluje základní výkladové principy obou typů lékařství a postupně tak připravuje kontext empirickému výzkumu, jehož popis a výsledky předkládá v části druhé. Ačkoli hlavní výsledek empirické části („primární motivací českých pacientů k léčbě čínskou medicínou je jejich touha uzdravit se, popř. zmírnit své zdravotní potíže“ /str. 50/) je poněkud banální a očekávatelný v jakékoli ordinaci, některé dílčí výsledky jsou pozoruhodné, přestože by samozřejmě potřebovaly ověření na větším vzorku pacientů. Svě drobné výhrady a nejasnosti uvádím ve výčtu níže, nicméně celkově považuji předloženou práci za zajímavou, promyšlenou, dobře napsanou a pečlivě metodologicky zpracovanou. Z těchto důvodů navrhuji hodnocení v rozmezí 38-43 bodů.

Poznámky:

1) Vzhledem k tomu, že pro účely předložené práce je klíčové srovnání tradiční čínské medicíny s konceptem západní „vědecké“ medicíny, považuji kap. 5.1.1-3 věnující se antické a středověké medicíně za zbytečné. Při podrobnější analýze by se totiž ukázalo, že mnohé aspekty zejména antického lékařství mají mnohem blíže k medicíně čínské než pozitivistickému vědeckému přístupu doby moderní. Také nepovažuji za přesvědčivé přebírat generalizující teze o celých epochách evropského (či jakéhokoli jiného) lékařství od jediného autora, zejména pokud jde o práce popularizační, jako je např. Porter (2001).

2) V bakalářské (stejně jako jakékoli akademické) práci by autorka neměla uvádět nepodložená tvrzení, tím spíše, když jsou irelevantní k diskutovanému tématu. Např. na str. 11 autorka tvrdí: „Snad každý si v souvislosti s Čínou vybaví Velkou čínskou zeď, stavbu, která je jako jediná na Zemi viditelná z vesmíru.“ Čím může autorka tuto tezi doložit a k čemu jí ve výkladu slouží? Mýtus o viditelnosti Velké čínské „z vesmíru“ či dokonce „z měsíce“ sice stále potkáváme především v bulvárním tisku, byl však přesvědčivě vyvrácen jak teoreticky (lidské oko rozezná dva body s úhlovou vzdáleností půl minuty, tzn. že již z výšky několika desítek kilometrů zeď širokou max. 6 m nemůžeme vidět), tak také prakticky (opakovaně americkými astronauty, viz <http://www.scientificamerican.com/article.cfm?id=is-chinas-great-wall-visible-from-space>).

3) Na str. 25 autorka píše: „Dietetika podle čínské medicíny není dietou v západním slova smyslu, netýká se pouze hubnutí, ale je doporučována při léčbě a prevenci zdravotních problémů.“ Zde je třeba vyjasnit, že dietetika redukována na hubnutí není dietetikou v západním smyslu (jak můžete ověřit již v hippokratovských spisech a jak nám potvrdí každý dnešní dietolog), ale spíše odpovídá mylné představě některých nepoučených laiků.

4) Na str. 32 autorka píše: „O neobjektivní a iracionální povaze akupunktury svědčí i skutečnost, že „tradiční čínská medicína“ jakožto ucelený systém existuje v Číně až od roku 1949... Tradiční čínská medicína je tak spíše průřezem a směsí různých tradičních metod.“ Tento argument považuji za nejasný a nepřesvědčivý. V eklektičnosti ani ve stáří kodifikované formy „tradiční čínské medicíny“ nevidím žádný důvod k hodnocení povahy akupunktury jako „neobjektivní a iracionální“.

5) Na str. 35 autorka píše o „zcela mimořádném zájmu o alternativní medicínu u nás, ve srovnání se západními zeměmi“. Opravdu je zájem u nás tak mimořádný? Nejde spíše o mimořádný *nárůst* zájmu po roce 1989?

6) V dotazníku mě překvapilo, že otázkám č. 10, které se táží na roli filosofických základů či „východisek“ TČM, předchází poučení o tom, jaké tyto základy vlastně jsou. Domnívám se, že objektivnějších výsledků by bylo dosaženo bez tohoto sugestivního poučení.